

тощо, які знаходять свій вираз у різного роду комп'ютерних програмах, що забезпечують функціонування та керування комп'ютером.

У навчальній та науковій літературі об'єктивна сторона складу злочину розглядається як сукупність ознак, що характеризують зовнішній прояв злочину. До таких ознак традиційно відносять суспільно небезпечне діяння, суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням та суспільно-небезпечними наслідками, а також місце, час, обстановку, спосіб, засоби та знаряддя вчинення злочину.

Більшість злочинів вчиняються виключно в активній формі (ст. 361, 361¹; 361²; 362, 363¹), а діяння передбачене ст. 363 - посягання може вчинятися як в активній формі, так і шляхом бездіяльності.

Суб'єкт злочину, передбаченого ст. 361 КК України, а також викрадення, вимагання комп'ютерної інформації та заволодіння нею шляхом шахрайства (ст. 362 КК України), є загальним.

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 363 КК України, може бути виключно особа, яка відповідає за експлуатацію автоматизованих ЕОМ, їх систем чи комп'ютерних мереж.

У нормах ст. 361 – 363 КК України відсутня пряма вказівка на те, з якою формою вини може бути вчинено не санкціоноване втручання у роботу ЕОМ, їх систем чи комп'ютерних мереж (ст. 361 КК України). Проте зміст самого поняття “втручання” обумовлює висновок: цей злочин необхідно вважати умисним. Тільки нормою ст. 363¹ КК чітко передбачено умисну форму вини.

Єдиним злочином у сфері комп'ютерної інформації, який може бути вчинений через необережність, є порушення правил експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних систем. До такого висновку нас схиляє аналіз тексту ст. 363 КК України.

Таким чином, злочини, передбачені ст. 361, 361¹, 361², 362, 363¹ КК України, є умисними. Порушення правил експлуатації ЕОМ, їх систем чи комп'ютерних мереж особою, яка відповідає за їх експлуатацію, якщо це спричинило викрадення, перекидання чи знищення комп'ютерної інформації, засобів її захисту, є злочином, який вчиняється виключно з необережності. Те саме діяння, що потягло істотне порушення роботи таких машин, їх систем чи комп'ютерних мереж, а також незаконне копіювання комп'ютерної інформації, може вчинятися і умисно, і через необережність.

Мотив і мета не охоплюються складами злочинів, передбачених ст. 361 – 363¹ КК України. Проте корисливий мотив є обов'язковою ознакою шахрайства, вчиненого шляхом незаконних операцій з використанням ЕОМ (ч. 3 ст. 190 КК України).

Злочинність у сфері комп'ютерної інформації, яка є відносно новим соціальним явищем для нашої країни, набула значного розповсюдження і має тенденції до стрімкого зростання. Виходячи з того, що в Україні зареєстровано непоодинокі випадки вчинення відповідних посягань, які в основному спричиняють значну шкоду, чи потенційно можуть її спричинити важливого значення набуває правильна кваліфікація цих діянь. Визначення безпосереднього об'єкту та зосередження уваги на суб'єктивних ознаках дасть можливість уникнути помилок при застосуванні закону про кримінальну відповідальність та при призначенні відповідної адекватної міри покарання.

Бадирко Владислав Юрійович

курсант 3 курсу факультету міліції громадської безпеки Дніпропетровського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ СПІВУЧАСТІ ПРИ ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 185 КК УКРАЇНИ

Досить часто в одному злочині беруть участь дві або більше особи, які діють узгоджено і спрямовують свої дії на досягнення єдиного результату. У таких ситуаціях виникає питання про співучасть у злочині. Норми Кримінального Кодексу України (далі ККУ), що регулюють поняття співучасті, форми співучасті, відповідальність співучасників, утворюють самостійний інститут кримінального права.

Вважаємо, що інститут співучасті вважається одним з найскладніших у кримінальному праві, оскільки злочин, вчинений спільно декількома особами, розглядається як такий, що становить підвищену суспільну небезпеку.

Згідно КК співучасть у злочині є умисна спільна участь декількох суб'єктів злочину у вчиненні умисного злочину [1, с 13].

Згідно з положенням Постанови Пленуму Верховного Суду України (06.11.2009 N 10) «Про судову практику у справах злочинів проти власності» злочин визначається вчиненням за попередньою змовою групою осіб у разі його вчинення декількома (двома і більше) суб'єктами цього злочину, які заздалегідь домовилися про його спільне вчинення. Учасники вчинення злочину групою осіб діють узгоджено, зі спільним умислом, і кожен із них безпосередньо виконує діяння, що повністю чи частково утворює об'єктивну сторону складу злочину. При цьому можливий розподіл функцій, за якого кожен співучасник виконує певну роль у вчиненні злочину [2].

На думку М.І. Мельника, М.І. Хавронюка характер участі окремих співучасників у вчиненні злочину співучасть може мати просту і складну форму. Виділення форм співучасті має істотне значення для кримінальної відповідальності співучасників, оскільки: а) дає змогу обґрунтувати з правової точки зору відповідальність не лише виконавця, а й інших учасників спільного вчинення злочину; б) впливає на кваліфікацію дій співучасників [3].

Проста форма співучасті (співвиконавство) передбачає таке об'єднання зусиль співучасників, за якого кожен з них вчинює однакові з правової точки зору діяння і виступає як виконавець злочину. Вона характеризується тим, що всі співучасники безпосередньо беруть участь у виконанні об'єктивної сторони злочину. При цьому можливі такі ситуації: 1) кожен із співучасників виконує всю об'єктивну сторону злочину; 2) окремі співучасники, діючи за розподілом ролей, виконують лише частину об'єктивної сторони злочину. Як у першому, так і в другому випадках злочинні наслідки настають в результаті сукупної діяльності співвиконавців і є спільними для них. Так співвиконавцями умисного вбивства судова практика визнає і тих осіб, які хоча і не здійснювали дій, якими безпосередньо була заподіяна смерть потерпілого, але, будучи об'єднаними з іншими співвиконавцями єдиним умислом, спрямованим на позбавлення потерпілого життя, здійснили частину того обсягу дій, який група вважала за необхідне виконати з метою реалізації цього умислу [4].

Складна форма співучасті передбачає вчинення кожним із учасників різних за характером і правовою оцінкою дій або бездіяльності. За наявності складної форми співучасті дії (бездіяльність) учасників виходять за рамки співвиконавства і утворюють різні види співучасників. Для такої форми співучасті характерним є розподіл ролей між співучасниками, які виступають як виконавець, організатор,

підбурювач, пособник. Не обов'язково, щоб співучасники при вчиненні певного злочину виконували всі перелічені ролі - достатньо наявності виконавця і ще хоча б одного з названих інших видів співучасників (виконавець і організатор, виконавець і підбурювач тощо) [5].

На практиці форми і види співучасті можуть переплітатися між собою. Наприклад, в рамках вчинення злочину організованою групою за наявності організатора, підбурювача і пособника можливе виконання об'єктивної сторони злочину (повністю чи частково) двома або більше учасниками, які діють як співвиконавці. У таких випадках з'ясування форми і виду співучасті, ролі кожного із співучасників злочину має значення для визначення характеру і ступеня суспільної небезпеки вчиненого кожним із співучасників, для кваліфікації злочину та їх відповідальності [6].

Співучасть можлива на всіх стадіях умисного злочину - готування, замаху, безпосереднього виконання об'єктивної сторони злочину (як приєднання до злочинної діяльності), а також закінченого злочину. Співучасть на стадії закінченого злочину можлива у єдиному випадку: коли пособник, відповідно до попередньої домовленості з іншими співучасниками, починає діяти після вчинення злочину. При цьому його дії спрямовуються на переховування злочинця, знярядь чи засобів злочину, слідів злочину чи предметів, здобутих злочинним шляхом, інше приховування злочину. Попередня домовленість про вчинення таких дій не лише є юридичною підставою для визнання зазначених дій пособництвом, а й ознакою, яка відмежовує співучасть у вигляді такого пособництва від причетності до злочину [7].

Дії співучасників - як при співвиконавстві, так і у складній формі співучасті - можуть збігатися у часі, а можуть і не збігатися (вчинюватись у певній послідовності) [8].

Співучасть у злочині є однією із форм злочинної діяльності. Її специфіка полягає у тому, що: а) участь у вчиненні злочину двох або більше осіб обумовлює його підвищену суспільно-небезпеку;

б) склад злочину виконується лише завдяки спільній діяльності всіх співучасників, в діяннях же окремих із них можуть бути відсутні всі ознаки злочину, вказані в статті Особливої частини КК.

Законодавче визначення поняття "співучасть" включає в себе такі ознаки: 1) наявність двох чи більше суб'єктів злочину, які беруть участь у вчиненні одного й того самого умисного злочину;

2) спільність їх участі у злочині; 3) умисний характер діяльності співучасників. Перші дві ознаки характеризують об'єктивну, а остання - суб'єктивну сторону співучасті [9].

1. При кваліфікації злочинів, вчинених у співучасті злочинних проти власності статті 185. Кожен із співучасників повинен передбачати суспільно небезпечні наслідки спільного посягання. При співучасті злочин у цілому виконується виконавцем, і суспільно небезпечні наслідки спричиняються його діями. Однак діяння виконавця стає можливим завдяки поведінці всіх співучасників, і наслідки злочину — результат зусиль всіх співучасників. Тому кожний співучасник повинен передбачати наслідки не лише власної поведінки, а й наслідки, заподіяні спільним вчиненням злочину [10].

Співучасть є однією з найскладніших інститутів кримінального права. Можна підкреслити що крадіжка, вчиняються дуже часто у співучасті і має велику ступінь суспільної небезпеки і правильна її кваліфікація та притягнення винних осіб до відповідальності є дуже важливим. При кваліфікації мі повинні враховувати дії, роль головне умисел кожного співучасника. Слід мати на увазі, що співучасть не утворює особливих, або інших підстав відповідальності –

підставою відповідальності тут є той же склад злочину, але вчинюваний у співучасті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Станом на 1 вересня 2012р. – с.13.
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України (06.11.2009 N 10) Про судову практику у справах злочинів проти власності [п.24].
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України від 5 квітня 2009 року / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. — К.: Каннон, 2010р. — с.1104
4. Кримінальне право України : Заг. част.: / М.І. Батонов. За ред. проф. М.І. Батонова, В.В. Сталіса, В.Я. Тазія – К – Харків: Юрінком інтер – Право, 2001р. – с. 197.
5. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: У 2-х ч. / За заг. ред. М. О. Потебенька, В. Г. Гончаренка. — К. м, 2011р. — Загальна частина. — 386 с.
6. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України Відп. ред. С.С. Яценко. - К.: А.С.К., 2009р. - 934 с.
7. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студ. юрид. спец. вищ. закладів освіти / За ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ-Харків: Юрінком Інтер-Право, 2011р. — 416 с.
8. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. - К.: Дакор, 2008р. - 1428 с.
9. Кримінальне право України : Заг. част.: / М.І. Батонов. За ред. проф. М.І. Батонова, В.В. Сталіса, В.Я. Тазія – К – Харків: Юрінком інтер –Право, 2010р. – с. 202.
10. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін. / За ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. - Київ-Харків: Юрінком Інтер-Право, 2010. - 416 с.

Бут Анастасія Ігорівна

курсант 3 курсу факультету з підготовки слідчих
Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

Науковий керівник: Шаблистий В.В.

кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ПРО СУБ`ЄКТИВНУ СТОРОНУ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ.150 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Діти є особливою категорією будь-якого суспільства, тому що за своєю соціальною незрілістю вони не здатні повною мірою усвідомлювати характер вчинюваних ними дій, а також можливість настання від них негативних для себе наслідків.

Здатність України стати процвітаючою європейською державою залежить, головним чином, від якості її людських ресурсів. І тому українська держава дбає про гідні умови життєдіяльності людей. В першу чергу, це стосується підростаючого покоління. Конституція України гарантує охорону дитинства, отримання дітьми належної освіти, забороняє експлуатацію дітей та інше. Охороні прав дітей підпорядковані також галузеві закони, положення яких і вибудовуються з урахуванням нормативів Організації Об'єднаних Націй, Міжнародної Організації Праці, Дитячого Фонду Організації Об'єднаних. Разом з тим, стан дотримання прав дітей викликає занепокоєння. Особливо неприйнятною є експлуатація дітей. Вона не лише позбавляє дитину можливості гармонійно розвиватися, отримати освіту. Вона шкодить її здоров'ю, призводить до захворювань, в кінцевому результаті впливає на якість життя. Статистика щодо дитячої праці свідчить про значний масштаб її поширення [1].